



Канцеларија за скрининг рака

Међународни дан борбе против рака

Светска здравствена организација са Међународним удружењем за борбу против рака сваког 4. фебруара обележава Светски дан борбе против рака. Ове године у току је нова трогодишња кампања у циљу смањења неједнакости у приступу превентивним услугама, дијагностици, лечењу и нези оболелих од рака.

Према последњим проценама Светске здравствене организације и Међународне агенције за истраживање рака, оболевање од малигних болести у свету је порасло на 19,3 милиона људи и регистровано је 9,9 милиона смртних случајева од свих локализација малигних тумора у 2020. години. Током живота, један од пет мушкараца и једна од шест жена ће оболети од рака, а један од осам мушкараца и једна од једанаест жена ће умрети од неког облика малигне болести.

Повећано оптерећење раком је последица неколико фактора, од којих су најзначајнији укупан пораст становништва и продужено очекивано трајање живота, али и промена учесталости одређених фактора ризика рака повезаних са социјалним и економским развојем. Пример су земље убрзаног економског развоја где су у прошлости најучесталији били малигни тумори који су последица инфекције. Сада се у овим земљама чешће јављају они типови малигних болести који се доводе у везу са стилем живота и који су учесталији у индустријски развијеним земљама.

Глобално оптерећење раком и водеће локализације рака у свету

Према проценама у 2020. години готово половина нових случајева малигних болести и близу две трећине смртних случајева од рака у свету се регистровало у Азији. То је делом последица и чињенице да на овом континенту живи више од 60% светске популације. У Европи, која чини само 9,0% светске популације, регистровано је 22,8% нових случајева рака и 19,6% смртних случајева од малигних болести. За разлику од Европе у Америци, која чини 13,3% светске популације, регистровано је 20,9% новооболелих и 14,2% умрлих од рака. За разлику од других континената већи проценат смртних случајева од рака у односу на проценат новооткривених случајева је регистрован у Азији (58,3%; 49,3%) и Африци (7,1%; 5,7%) што се може се довести у везу са већим учешћем одређених локализација рака које имају лошију прогнозу, слабо преживљавање и са тиме да у многим земљама у Азији и Африци постоји ограничени приступ здравственој заштити и правовременој дијагностици и лечењу.

Рак плућа, рак дојке и рак дебелог црева су водеће локализације рака у оболевању и у умирању. Ове три врсте рака чине заједно једну трећину новооболелих и умрлих особа од рака у свету. Рак плућа је најчешће дијагностикован рак код мушкараца и чини 14,3% свих нових случајева рака и 21,5% свих смртних случајева од рака код мушкараца. Потом следе карцином простате (14,1%) и колоректални карцином (10,6%). Рак дојке је најчешће дијагностикован малигни тумор код жена (чини 24,5% свих новооткривених случајева рака) и водећи узрок смрти од рака код жена (15,5%), а следе га рак плућа (13,7%) и рак дебелог црева (9,5%).

Право на живот

Сваке године **19,3 милиона особа** оболи од неког облика рака, а **30–50% свих облика се може спречити** усвајањем здравих стилова живота, редовним скрининг прегледима, раним откривањем и благовременим лечењем.

Више информација на: worldcancerday.org/keyissues

Светски дан борбе против рака
4. фебруар

Close the care gap

World Cancer Day is an Initiative of the Union for International Cancer Control.

Source: IARC, National Cancer Institute, "The Global Cancer Burden: A Global Strategy for Its Prevention and Control". WHO, "The Global Cancer Burden: A Global Strategy for Its Prevention and Control". IARC, "Global cancer burden: an update on incidence in 2018". <https://doi.org/10.1016/j.ccr.2019.07.001>

Оптерећење раком у Србији

У Србији је током 2020. године од свих малигних тумора оболело 41.419 особа (22.110 мушкараца и 19.309 жена). Исте године од рака је умрло 20.767 особа оба пола, 11.611 мушкараца и 9156 жена. Водећи узроци оболевања и умирања од рака у нашој земљи готово су идентични водећим узроцима оболевања и смртности од малигних тумора у већини земаља у развоју. Мушкарци у нашој средини највише су оболели од рака плућа, колоне и ректума и простате. Код жена малигни процес је најчешће био локализован на дојци, плућима, колону и ректуму и грлићу материце.

Учесталост најчешћих малигних болести у Србији

Рак плућа

Малигни тумори плућа и бронха водећа су водећа локализација и у оболевању и у умирању међу мушкарцима, односно други су по учесталости узрок оболевања и умирања међу женама са дијагнозом рака. Током 2020. године у Србији од рака бронха и плућа оболело је 6926 особа (4738 мушкараца и 2188 жена) и умрло је 4999 особа оба пола (3399 мушкараца и 1600 жена).

Рак дојке

Рак дојке најчешћи је малигни тумор у оболевању и умирању код жена. У Србији је 2020. године од малигних тумора дојке оболело 4368 и умрле су 1782 жена.

Рак дебелог црева и ректума

Малигни тумори дебелог црева и ректума у нашој земљи друга су по учесталости локализација рака у оболевању и умирању код мушкараца, односно трећи по учесталости у оболевању и у умирању од малигних тумора код жена. Од малигних тумора дебелог црева и ректума оболело је 5059 особа (3025 мушкараца и 2034 жене) и умрло је 2430 особа оба пола (1478 мушкараца и 952 жене).

Рак грлића материце

Рак грлића материце је током 2020. године био четврти по учесталости малигни тумор у оболевању и пети по учесталости у умирању међу нашим женама. Дијагноза рака грлића материце је постављена исте године код 1087 жена, док су 453 жене умрле од ове врсте малигног тумора.

Рак простате

Трећи по учесталости малигни процес међу нашим мушкарцима локализован је на простату. Током 2020. године од рака простате новооболело је 2247, а умрло је 1049 мушкараца.

Србија се према проценама Међународне агенције за истраживање рака сврстава међу 40 земаља Европе у групу земаља са средњим ризику оболевања (налази се на 12. месту) и високим ризику умирања од малигних болести у Европи (на другом месту, одмах после Мађарске). Процењене стопе оболевања од свих малигних тумора су ниже код мушкараца него код жена.

Мушкарци у Србији су у средњем ризику оболевања од свих малигних тумора, у односу на мушкарце у земљама Источне и Западне Европе, као и у односу на мушкарце у Словенији и Хрватској. За разлику од мушкараца, жене у Србији су у вишем ризику оболевања од свих малигних тумора, одмах после жена у Западној и Северној Европи.

За разлику од процењених стопа оболевања, Србија је, одмах после Мађарске, земља у којој су регистроване високе стопе умирања од свих малигних тумора код оба пола. Процењене стопе умирања од свих малигних тумора су ниже код мушкараца него код жена. Жене у Србији су одмах после жена у Мађарској у високом ризику умирања од свих малигних тумора, осим тумора коже.

Превенција малигних болести има велики потенцијал и најефикаснији је приступ у контроли малигних болести. Настанак рака могуће је утицати, мењати их или их потпуно елиминисати. Чак 40% малигних болести може бити избегнуто престанком пушења, ограниченим конзумирањем алкохола, избегавањем сувишног излагања сунцу, одржавањем просечне тежине, конзумирањем здраве хране, вежбањем, као и заштитом од инфекција које се могу развити у рак. Уколико до болести ипак дође, њен је исход могуће побољшати раним откривањем, адекватним лечењем и рехабилитацијом уз одговарајуће палијативно збрињавање.

У Србији су донети национални програми за скрининг рака грлића материце, рака дојке и колоректалног рака. На скрининг програме позивају се жене старости од 50 до 69 година. Мамографски прегледи предвиђени су да се раде свим женама наведеног узраста на две године. Скринингом на карцином грлића материце обухваћене су жене узраста од 25 до 64 године, које се позивају на превентивни гинеколошки преглед и Пап тест једном у три године. Циљна група за тестирање на рак дебелог црева обухвата грађане оба пола старости од 50 до 74 година, који се једном у две године позивају на тестирање на скривено крварење у столицу.

Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батућ“ са мрежом института и завода за јавно здравље подсећа на значај информисања о препознавању раних симптома и знакова малигних болести. Такође је веома важно борити се против митова, дезинформација и заблуда у вези са малигним болестима, јер одлагање или избегавање раног откривања, лечења и неге доводи до лошијег исхода.

Више информација можете пронаћи на следећим адресама

